

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1242/2567

นาย ช. โจทก์ นาง ธ. จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1526, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.วิ.พ. มาตรา 225,

พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 182/1

ย่อ / หลักกฎหมาย

แม้จำเลยจะมีได้บรรยายในคำฟ้องอุทธรณ์ด้วยถ้อยคำที่ขัดแย้งว่า พยานหลักฐานที่จำเลยนำเสนอรับฟังได้ความว่าการหย่าในคดีนี้ทำให้จำเลยยากจนลงก็ตาม แต่ในอุทธรณ์ของจำเลยกล่าวอ้างถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ อันเป็นพฤติกรรมของการใช้ชีวิตสมรสร่วมกันระหว่างโจทก์กับจำเลยว่ามีความเป็นมาอย่างไร หนังสือในระหว่างสมรสเกิดขึ้นได้อย่างไร จำเลยต้องรับผิดชอบหนังสือดังกล่าวเพียงใด และโจทก์อุปการะเลี้ยงดูยกย่องหญิงอื่นฉันทริยา ปัญหาหนี้สินและเรื่องชู้สาวทำให้จำเลยเกิดความเครียดจนเกิดอาการเส้นเลือดในสมองตีบ ทั้งจำเลยมีอายุมากกว่าโจทก์ 20 ปี ปัจจุบันจำเลยไม่ได้ประกอบอาชีพ แต่โจทก์ยังอยู่ในช่วงวัยทำงาน เมื่อโจทก์ไม่อุปการะเลี้ยงดูจำเลย ทำให้จำเลยมีความยากลำบากในการดำรงชีพ ซึ่งเป็นการยกเหตุผลตามที่จำเลยได้เบิกความมา จึงพอแปลปัญหาตามอุทธรณ์ของจำเลยได้ว่า จำเลยยกข้อกล่าวอ้างดังกล่าวขึ้นโต้แย้งคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่า พยานหลักฐานที่จำเลยนำเสนอแล้วนั้นรับฟังได้ว่าการหย่าทำให้จำเลยยากจนลงอย่างไรเพื่อขอเรียกค่าเลี้ยงชีพ อุทธรณ์จำเลยจึงเป็นอุทธรณ์ที่ขัดแย้ง ขอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา 225 วรรคหนึ่ง แล้ว ที่ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ไม่รับวินิจฉัยให้ ย่อมเป็นการไม่ชอบ ปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้จำเลยจะมีได้ยกขึ้นอ้างในฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 142 (5) ประกอบ

พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 182/1 วรรคสอง ปัญหาว่า การหย่าทำให้จำเลยยากจนลงอันเป็นเหตุให้จำเลยมีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงชีพจากโจทก์หรือไม่ เพียงใด เมื่อศาลชั้นต้นสืบพยานจนเสร็จสิ้นแล้ว ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยไปเสียทีเดียวโดยไม่ต้องย้อนสำนวน เห็นว่า การที่โจทก์ฟ้องขอหย่าขาดจากจำเลย ในขณะที่โจทก์มีอายุ 47 ปี เป็นเพศที่มีฝีมือและมีชื่อเสียงโด่งดังระดับโลก มีรายได้สูง และสามารถอุปการะเลี้ยงดูจำเลยได้เป็นอย่างดี ต่างจากจำเลยซึ่งมีอายุ 66 ปี อยู่ในวัยเกษียณ ไม่มีรายได้ประจำจากการงานตามที่เคยทำอยู่ระหว่างสมรส ประกอบกับมีโรคประจำตัวต้องใช้เงินรักษาอาการเจ็บป่วยย่อมเกิดความยากลำบากในการดำรงชีพหรือประกอบอาชีพของตน จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยอีกฝ่ายอุปการะเลี้ยงดู ดังนี้ แม้ระหว่างสมรสจำเลยจะมีรายได้ดีกว่าโจทก์และเป็นผู้อุปการะสนับสนุนโจทก์มาโดยตลอด แต่เมื่อต่อมาพฤติการณ์รายได้หรือฐานะของโจทก์และจำเลยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยปัจจุบันโจทก์กลับอยู่ในสภาวะที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าจำเลย โจทก์จึงมีหน้าที่อุปการะดูแลจำเลยยามเจ็บป่วยและไม่สามารถหารายได้ได้ดังเดิม เมื่อโจทก์มาฟ้องหย่าขาดจากจำเลยในช่วงเวลาที่จำเลยกำลังยากลำบากเช่นนี้โดยการหย่าเกิดขึ้นจากความผิดของโจทก์ฝ่ายเดียว จึงต้องถือว่าการหย่านั้นเป็นเหตุให้จำเลยยากจนลงแล้ว จำเลยจึงมีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงชีพจากโจทก์ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1526 นับแต่วันที่คำพิพากษาให้หย่าขาดจากกันถึงที่สุด ส่วนค่าเลี้ยงชีพจะเห็นสมควรกำหนดให้เป็นจำนวนเพียงใดนั้น ตามบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวศาลมีอำนาจกำหนดให้โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้ให้และฐานะของผู้รับ จำเลยยังมีส่วนที่

ได้รับผลประโยชน์อันเกิดจากการทำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สินกับโจทก์ แม้จะเป็นรายได้ที่ไม่แน่นอนแต่ย่อมถือเป็นรายได้ที่เลี้ยงดูจำเลยได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้โจทก์ยังมีภาระต้องไถ่ถอนที่ดินโฉนดเลขที่ 10081 พร้อมสิ่งปลูกสร้างเลขที่ 9/9 จากธนาคารผู้รับจำนองเพียงคนเดียวซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลย อันเป็นพฤติการณ์ที่ศาลสามารถนำมาพิจารณาเพื่อประกอบการกำหนดค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลยได้ ปัจจุบันโจทก์มีอายุ 50 ปีเศษ อยู่ในช่วงวัยทำงานตอนปลายเมื่อคำนึงถึงความสามารถของโจทก์ หากให้โจทก์รับผิดชอบในค่าเลี้ยงชีพจนกว่าจำเลยจะถึงแก่ความตายก็จะเป็นระยะเวลายาวนานเกินควรแก่ความสามารถของโจทก์ เห็นสมควรกำหนดให้โจทก์จ่ายค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลยเดือนละ 50,000 บาท เป็นเวลา 10 ปี เว้นแต่จำเลยสมรสใหม่หรือถึงแก่ความตายภายในระยะเวลาดังกล่าว

คำพิพากษา

คดีสำนวนนี้ เดิมศาลชั้นต้นพิจารณาและพิพากษารวมกันกับคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 211/2564 ของศาลชั้นต้น โดยให้เรียกโจทก์ในคดีดังกล่าวซึ่งเป็นจำเลยในคดีนี้ว่า โจทก์ และให้เรียกจำเลยในคดีดังกล่าวซึ่งเป็นโจทก์ในคดีนี้ว่า จำเลย แต่คดีดังกล่าวยุติโดยคู่ความมิได้ฎีกา คงขึ้นมาสู่ศาลฎีกา เฉพาะคดีนี้ โจทก์สำนวนแรกฟ้องขอให้พิพากษาให้โจทก์และจำเลยหย่าขาดจากการเป็นสามีภริยากัน จำเลยสำนวนแรกให้การขอให้ยกฟ้อง จำเลยสำนวนนี้ฟ้องขอให้โจทก์และจำเลยหย่าขาดจากกัน ให้โจทก์ไถ่ถอนบ้านเลขที่ตามฟ้องซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินโฉนดเลขที่ 10081 จากธนาคารผู้รับจำนอง หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา และให้ใส่ชื่อจำเลยเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เพียงผู้เดียว กับให้โจทก์จ่ายค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลย 50,000,000 บาท โจทก์สำนวนนี้ให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า ให้โจทก์จำเลยหย่าขาดจากกัน ให้โจทก์กับจำเลยรับผิดชอบไถ่ถอนที่ดินโฉนดเลขที่ 10081 พร้อมสิ่งปลูกสร้างเลขที่ 9/9 จากธนาคารผู้รับจำนองตามส่วนเท่ากัน หากไม่ดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา และให้ใส่ชื่อจำเลยเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียว คำขออื่นให้ยก ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองสำนวนให้เป็นพับ จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษาแก้เป็นว่า ให้โจทก์ไถ่ถอนที่ดินโฉนดเลขที่ 10081 จากธนาคารผู้รับจำนองโดยจำเลยไม่ต้องร่วมรับผิดชอบกับโจทก์ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบถึงสิทธิของเจ้าหนี้ผู้รับจำนองที่มีต่อมูลหนี้ นอกจากนี้แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองสำนวนในชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์กับจำเลยเป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมาย และศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์และจำเลยหย่าขาดจากกัน เนื่องจากโจทก์ส่งเสียอุปการะเลี้ยงดูยกย่องหญิงอื่นและแสดงออกโดยเปิดเผยว่าหญิงนั้นเป็นภริยา ถือว่าเหตุแห่งการหย่าเป็นความผิดของโจทก์แต่ฝ่ายเดียว คู่ความไม่อุทธรณ์ประเด็นดังกล่าวเป็นอันยุติตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ทั้งข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันรับฟังได้ว่า ระหว่างสมรสเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2555 โจทก์กับจำเลยทำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สิน ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษพิพากษาให้โจทก์ไถ่ถอนที่ดินโฉนดเลขที่ 10081 จากธนาคารผู้รับจำนองโดยจำเลยไม่ต้องร่วมรับผิดชอบกับโจทก์ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบถึงสิทธิของเจ้าหนี้ผู้รับจำนองที่มีต่อมูลหนี้ โจทก์และจำเลยไม่ฎีกา ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นอันยุติตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ มีปัญหาตามที่จำเลยได้รับอนุญาตให้ฎีกาประการเดียวว่า จำเลยมีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงชีพจากโจทก์หรือไม่ เพียงใด คดีนี้ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษวินิจฉัยในทำนอง

ว่า อุทธรณ์ของจำเลยไม่ได้โต้แย้งคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่วินิจฉัยว่าพยานหลักฐานที่จำเลยนำเสนอไม่ชัดเจนว่าการหย่าทำให้จำเลยยากจนลงนั้นไม่ถูกต้องอย่างไร ศาลฎีกาเห็นสมควรยกปัญหาข้อกฎหมายขึ้นวินิจฉัยก่อนว่า ที่ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษวินิจฉัยว่า อุทธรณ์ของจำเลยไม่ได้โต้แย้งคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่าการหย่าทำให้จำเลยยากจนลงนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า แม้จำเลยจะมีได้บรรยายในคำฟ้องอุทธรณ์ด้วยถ้อยคำที่ชัดเจนว่า พยานหลักฐานที่จำเลยนำเสนอรับฟังได้ความว่าการหย่าในคดีนี้ทำให้จำเลยยากจนลงก็ตาม แต่ในอุทธรณ์ของจำเลยกล่าวอ้างถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ อันเป็นพฤติการณ์ของการใช้ชีวิตสมรสร่วมกันระหว่างโจทก์กับจำเลยว่ามีความเป็นมาอย่างไร หนังสือในระหว่างสมรสเกิดขึ้นได้อย่างไร จำเลยต้องรับผิดชอบหนังสือดังกล่าวเพียงใด และโจทก์อุปการะเลี้ยงดูยกย่องหญิงอื่นฉันทริยา ปัญหาหนี้สินและเรื่องชู้สาวทำให้จำเลยเกิดความเครียดจนเกิดอาการเส้นเลือดในสมองตีบ ทั้งจำเลยมีอายุมากกว่าโจทก์ 20 ปี ปัจจุบันจำเลยไม่ได้ประกอบอาชีพแต่โจทก์ยังอยู่ในช่วงวัยทำงาน เมื่อโจทก์ไม่อุปการะเลี้ยงดูจำเลย ทำให้จำเลยมีความยากลำบากในการดำรงชีพที่ต้องพยายามหาเงินใช้รักษาอาการเจ็บป่วยด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการยกเหตุผลตามที่จำเลยได้เบิกความมา จึงพอแปลปัญหาตามอุทธรณ์ของจำเลยได้ว่า จำเลยยกข้อกล่าวอ้างดังกล่าวขึ้นโต้แย้งคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่า พยานหลักฐานที่จำเลยนำเสนอแล้วนั้นรับฟังได้ว่าการหย่าทำให้จำเลยยากจนลงอย่างไรเพื่อขอเรียกค่าเลี้ยงชีพ ซึ่งศาลชั้นต้นมิได้กำหนดให้แก่จำเลยตามที่ขอ ประกอบกับไม่ปรากฏเหตุผลจากคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นว่า เพราะเหตุใดพยานหลักฐานที่จำเลยนำเสนอจึงรับฟังไม่ได้ว่าการหย่านี้ทำให้จำเลยยากจนลง ย่อมเป็นเรื่องยากแก่จำเลยที่จะโต้แย้งคำพิพากษาศาลชั้นต้นได้อย่างละเอียดเช่นกัน เมื่อพิจารณาอุทธรณ์จำเลยทั้งฉบับแล้วสามารถเข้าใจได้ว่าจำเลยโต้แย้งคำพิพากษาศาลชั้นต้นด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังที่ปรากฏในอุทธรณ์ของจำเลย เพื่อให้ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษรับฟังว่าพยานหลักฐานของจำเลยมีน้ำหนักรับฟังได้ว่าการหย่านี้ทำให้จำเลยยากจนลง อุทธรณ์จำเลยจึงเป็นอุทธรณ์ที่ชัดเจน ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225 วรรคหนึ่ง แล้ว ที่ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษไม่รับวินิจฉัยให้ยอมเป็นการไม่ชอบ ปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้จำเลยจะมีได้ยกขึ้นอ้างในฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) ประกอบพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 182/1 วรรคสอง อย่างไรก็ตามเมื่อข้อเท็จจริงรับฟังยุติได้ว่า การหย่าเกิดจากความผิดของโจทก์ฝ่ายเดียว จึงมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยว่าการหย่าทำให้จำเลยยากจนลงอันเป็นเหตุให้จำเลยมีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงชีพจากโจทก์หรือไม่ เพียงใด ซึ่งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษยังไม่ได้มีคำวินิจฉัยในส่วนนี้ เมื่อศาลชั้นต้นสืบพยานจนเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อความรวดเร็วศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยไปเสียทีเดียวโดยไม่ต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษมีคำวินิจฉัยก่อน ได้ความจากทางนำสืบของจำเลยว่า โจทก์กับจำเลยจดทะเบียนสมรสกันเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2539 หลังจากโจทก์และจำเลยจดทะเบียนสมรสแล้วได้ร่วมกันประกอบธุรกิจหลายอย่าง แต่โจทก์ไม่เคยอุปการะเลี้ยงดูจำเลย โจทก์อุปการะเลี้ยงดูยกย่องหญิงอื่นฉันทริยา ตั้งแต่ปี 2555 จนเป็นที่มาของการทำบันทึกข้อตกลง วันที่ 12 ตุลาคม 2560 โจทก์ขอหย่าขาดจากจำเลย จำเลยขอค่าอุปการะเลี้ยงดูจากโจทก์เดือนละ 100,000 บาท โจทก์ตกลง แต่จ่ายให้ถึงสิ้นปี 2560 เท่านั้น ต่อมาปี 2562 จำเลยทราบว่าโจทก์อุปการะยกย่องหญิงอื่นฉันทริยาอีก จำเลยจึงยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหายจากหญิงดังกล่าวและสามารถตกลงกันได้ อีกทั้งโจทก์ยังประกอบธุรกิจโดย

ไม่ได้แจ้งให้จำเลยทราบหลายอย่าง เช่น ก่อตั้งบริษัท ว. และบริษัท ส. และในปีเดียวกันได้มีหนังสือจากกรมบังคับคดีมาถึงจำเลยว่าโจทก์ไปกู้ยืมเงินบุคคลอื่นจนมีหมายมาขอยึดบ้านเป็นเหตุให้จำเลยมีความเครียดจนเกิดอาการเส้นเลือดในสมองตีบ (สโตรก) ต้องเข้าไปดูอาการในห้องไอ ซี ยู เป็นเวลา 2 วัน หลังจากนั้นไปตรวจอาการทุกเดือนและรับประทานยาตลอดชีวิต ขณะที่อยู่ร่วมกันจำเลยประกอบอาชีพที่ดีดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสมาคม ช. และสนับสนุนโจทก์ประกอบอาชีพหลากหลายจนโจทก์เป็นเซฟที่มีชื่อเสียง แต่โจทก์ไม่เคยส่งเสียเลี้ยงดูจำเลย จำเลยมีค่าใช้จ่ายในการรักษาโรคหลอดเลือดในสมองตีบ และต้องรับผิดชอบชำระหนี้จำนอง โจทก์กับจำเลยอยู่กินด้วยกันมา 25 ปี โจทก์เข้ามาอยู่มีกระเป๋าใบเดียว จำเลยต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่อยู่ร่วมกัน ก่อนสมรสกันโจทก์ทำงานเป็นลูกจ้างทำอาหารอยู่ที่ต่างประเทศไม่ได้ประกอบธุรกิจใด หลังจากสมรสกันแล้ว โจทก์กับจำเลยมีธุรกิจร้านอาหาร และบริหารจัดการบริษัท ก. จำเลยรับภาระชำระหนี้ค่าบ้านเลขที่ 9/9 มาโดยตลอด ปัจจุบันจำเลยอายุ 69 ปี ไม่ได้ประกอบอาชีพ ไม่มีเงินผ่อนชำระหนี้กับธนาคาร ส่วนโจทก์มีสถานะการเงินที่จะจ่ายค่าเลี้ยงชีพให้แก่จำเลย 50,000,000 บาท เนื่องจากมีรายได้จากธุรกิจ นอกจากนี้โจทก์ดำเนินการเปิดร้านอาหารหรือออกรายการโทรทัศน์ โดยโจทก์นำสืบเจตนาว่า ก่อนสมรสโจทก์ประกอบอาชีพเซฟทำอาหาร หลังจากสมรสแล้วโจทก์ทราบว่าจำเลยเป็นผู้จัดการสมาคม ช. จำเลยมีฐานะทางการเงินดีกว่าโจทก์ โจทก์ส่งเสียและอุปการะเลี้ยงดูหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภริยา เช็ดหน้าชุตา ยกย่องหญิงอื่น ทั้งแสดงโดยเปิดเผยต่อบุคคลทั่วไปเสมือนว่าหญิงนั้นเป็นภริยา และโจทก์ยังเบิกความตอบทนายจำเลยถามค้านว่า หลังจากอยู่กินกับจำเลยได้ 1 ปี โจทก์มีหญิงอื่นมาตลอดรวมทั้งหมด 4 คน เห็นว่าขณะที่โจทก์กับจำเลยจดทะเบียนสมรสกัน โจทก์มีอายุ 23 ปีเศษ ทำงานเป็นลูกจ้างทำอาหารอยู่ที่ต่างประเทศโดยไม่ได้ประกอบธุรกิจใด ส่วนจำเลยมีอายุ 42 ปี ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสมาคม ช. จำเลยจึงมีฐานะทางการเงินดีและมั่นคงกว่าโจทก์ ข้อเท็จจริงมีเหตุผลให้รับฟังได้ว่าจำเลยเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่อยู่ร่วมกันเป็นเวลานานถึง 25 ปี ทรัพย์สินเงินทองของจำเลยจึงหมดไปกับค่าอุปการะเลี้ยงดูและหนี้สินที่โจทก์และจำเลยร่วมกันประกอบธุรกิจ นอกจากนี้จำเลยยังส่งเสริมโจทก์ให้ประสบความสำเร็จในอาชีพเซฟที่มีฝีมือและมีชื่อเสียง แต่ปรากฏว่าขณะอยู่กินด้วยกันนอกจากโจทก์ไม่เคยอุปการะเลี้ยงดูจำเลยแล้ว โจทก์ยังส่งเสียและอุปการะเลี้ยงดูหญิงอื่นอย่างเช็ดหน้าชุตา ยกย่องหญิงอื่นและแสดงโดยเปิดเผยต่อบุคคลทั่วไปเสมือนว่าหญิงนั้นเป็นภริยามาโดยตลอดถึง 4 คน และโจทก์ยังประกอบธุรกิจอื่นหลายอย่างโดยไม่ได้แจ้งให้จำเลยทราบ อีกทั้งโจทก์ยังไปกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่นจนมีหมายบังคับคดียึดบ้านอันเป็นที่พักอาศัยร่วมกัน เชื่อได้ว่าปัญหาชู้สาวและปัญหาหนี้สินดังกล่าวย่อมเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้โจทก์กับจำเลยทะเลาะกันอย่างรุนแรงสร้างความเครียดแก่จำเลยจนเกิดอาการเส้นเลือดในสมองตีบ (สโตรก) ซึ่งอาการเจ็บป่วยดังกล่าวย่อมต้องรักษาตัวอย่างต่อเนื่อง การที่โจทก์ฟ้องขอหย่าขาดจากจำเลยในปี 2563 ในขณะที่โจทก์มีอายุ 47 ปี เป็นเซฟที่มีฝีมือและมีชื่อเสียง มีรายได้สูงและสามารถอุปการะเลี้ยงดูจำเลยได้เป็นอย่างดีแตกต่างจากจำเลยซึ่งมีอายุ 66 ปี อยู่ในวัยเกษียณ ไม่มีรายได้ประจำจากการทำงานที่เคยทำอยู่ระหว่างสมรส ประกอบกับมีโรคประจำตัวต้องใช้เงินรักษาอาการเจ็บป่วยย่อมเกิดความยากลำบากในการดำรงชีพหรือประกอบอาชีพของตน จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยอีกฝ่ายอุปการะเลี้ยงดู ดังนี้ แม้ระหว่างสมรสจำเลยจะมีรายได้ดีกว่าโจทก์และเป็นผู้อุปการะสนับสนุนโจทก์มาโดยตลอด แต่เมื่อต่อมาพฤติการณ์รายได้หรือฐานะของโจทก์และจำเลยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยปัจจุบันโจทก์กลับอยู่ในสภาพที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่า

จำเลย โจทก์จึงมีหน้าที่อุปการะดูแลจำเลยยามเจ็บป่วยและไม่สามารถหารายได้ได้ดั้งเดิม ฉะนั้น เมื่อโจทก์มาฟ้องหย่าขาดจากจำเลยในช่วงเวลาที่จำเลยกำลังยากลำบากเช่นนี้ โดยการหย่าเกิดขึ้นจากความผิดของโจทก์ฝ่ายเดียว จึงต้องถือว่า การหย่านี้เป็นเหตุให้จำเลยยากจนลงแล้ว จำเลยจึงมีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงชีพจากโจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1526 ซึ่งจำเลยมีสิทธิเรียกร้องได้นับแต่วันที่คำพิพากษาให้หย่าขาดจากกันถึงที่สุด ส่วนค่าเลี้ยงชีพจะเห็นสมควรกำหนดให้เป็นจำนวนเพียงใดนั้น ตามบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ศาลมีอำนาจกำหนดให้โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้ให้และฐานะของผู้รับ เมื่อพิจารณาจากอายุ และปัญหาสุขภาพของจำเลย ตลอดจนค่าครองชีพในสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงรายได้ของโจทก์ ประกอบกับจำเลยยังมีส่วนที่จะได้รับผลประโยชน์อันเกิดจากการทำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สินกับโจทก์ด้วย ซึ่งมีสาระสำคัญว่าจำเลยเป็นผู้ได้รับกรรมสิทธิ์บ้านเลขที่ 9/9 กับได้รับผลประโยชน์ที่จะเกิดจากร้านอาหาร T อันเป็นลิขสิทธิ์ของจำเลย แต่ให้โจทก์ได้รับผลประโยชน์ร้อยละ 25 ส่วนบรรดาหนี้สินทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการที่จำเลยนำมาใช้ในการดำเนินกิจการ โจทก์จะเป็นผู้รับภาระทั้งสิ้น และบรรดาลิขสิทธิ์หรือผลประโยชน์ที่โจทก์จะได้รับจากการบริหารกิจการที่จะเกิดในอนาคตให้จำเลยได้รับผลประโยชน์ร้อยละ 60 ทุกกรณี จากผลประโยชน์ที่จำเลยจะได้รับตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าว แม้จะเป็นรายได้ที่ไม่แน่นอนแต่ย่อมถือเป็นรายได้ที่จะเลี้ยงดูจำเลยได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้โจทก์ยังมีภาระต้องไถ่ถอนที่ดินโฉนดเลขที่ 10081 พร้อมสิ่งปลูกสร้างเลขที่ 9/9 จากธนาคารผู้รับจำนองเพียงคนเดียว ซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลย อันเป็นพฤติการณ์ที่ศาลสามารถนำมาพิจารณาเพื่อประกอบการกำหนดค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลยได้ เมื่อพิจารณาหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย ของโจทก์ประจำปี 2562 ระบุรายได้ปีละ 3,648,200 บาท และคำเบิกความของจำเลยที่ว่า วันที่ 12 ตุลาคม 2560 โจทก์ขอหย่าขาดจากจำเลย จำเลยขอค่าอุปการะเลี้ยงดูจากโจทก์เดือนละ 100,000 บาท แต่โจทก์ได้เสนอให้เดือนละ 50,000 บาท โดยโจทก์ไม่ได้นำสืบหักล้างให้เห็นเป็นอย่างอื่น แสดงว่าโจทก์มีรายได้ต่อเดือนไม่น้อยกว่า 300,000 บาท และมีความสามารถจ่ายค่าเลี้ยงชีพจำเลยได้ในอัตราเดือนละ 50,000 บาท อย่างไรก็ตามปัจจุบันโจทก์มีอายุ 50 ปีเศษ อยู่ในช่วงวัยทำงานตอนปลายเมื่อคำนึงถึงความสามารถของโจทก์ หากให้โจทก์รับผิดชอบในค่าเลี้ยงชีพจนกว่าจำเลยจะถึงแก่ความตาย ก็จะเป็นระยะเวลายาวนานเกินควรแก่ความสามารถของโจทก์ ค่าเลี้ยงชีพที่จำเลยขอมาเป็นเวลา 20 ปี รวมเป็นเงิน 50,000,000 บาท จึงสูงเกินไป เห็นสมควรกำหนดให้โจทก์จ่ายค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลยเดือนละ 50,000 บาท เป็นเวลา 10 ปี เว้นแต่จำเลยสมรสใหม่หรือถึงแก่ความตายภายในระยะเวลาดังกล่าว ที่ศาลชั้นต้นพิพากษามานั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา อุทธรณ์ของจำเลยฟังขึ้นบางส่วน พิพากษาแก้เป็นว่า ให้โจทก์จ่ายค่าเลี้ยงชีพแก่จำเลยเดือนละ 50,000 บาท มีกำหนด 10 ปี เว้นแต่จำเลยสมรสใหม่หรือถึงแก่ความตายภายในระยะเวลาดังกล่าว ทั้งนี้ให้นับแต่วันอ่านคำพิพากษาศาลฎีกา นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์คดีขำนุญพิเศษ

องค์คณะ

เสรีณี ศิริมังคละ · ชนาگانต์ อีระเวชพลกุล · สุวิทย์ พรพานิช

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1242/2567>